

U S N E S E N Í

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání konaném dne 30. 3. 2017 o dovolání, které podal obviněný **Igor Shevtsov**, nar. _____ v Ruské federaci, státní příslušnost Ruské federace, _____ proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 7. 2016, sp. zn. 9 To 44/2016, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 41 T 3/2016, **t a k t o :**

I. Podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. **s e z r u š u j í** rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 7. 2016, sp. zn. 9 To 44/2016, jemu předcházející rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. 4. 2016, sp. zn. 41 T 3/2016, v jeho odsuzující části a také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

II. Podle § 222 odst. 2 tr. ř. **s e** věc obviněného Igora Shevtsova, nar. _____, pro skutek spočívající v tom, že

„dne 10. 5. 2015 v blíže nezjištěné době od 16:30 hod. nejméně do 17:30 hod. v Praze 6, Staré náměstí 3/12, po předchozí vzájemné slovní podpoře uvězněným anarchistickým vězňům na předem neoznámeném veřejném shromáždění před vazební věznicí Ruzyně, umožnil samostatně stíhanému Lukáši B _____, nar. _____, nerušeně napsat tlakovým sprejem černé barvy na jižní zeď Vazební věznice Praha 6 - Ruzyně písmem o velikosti přibližně 50 cm nápisy: „TOUHU PO SVOBODĚ REPRES NEZASTAVÍ“ se znakem vykřičníku a symbolem „A“ napsaným v kruhu o celkovém rozměru 380x150 cm, a „SMRT STÁTU“ se znakem vykřičníku s křížkem o celkovém rozměru 160x110 cm, a to hlídáním přístupových cest k místu činu prostřednictvím kamery zn. AEE, jíž sledoval okolí a zároveň dokumentoval činnost Lukáše B _____, a současně jej při činu společně s dalšími blíže neztotožněnými spolupachateli psychicky podporoval skandováním hesel: „Odpor žije“, „Boj pokračuje“, na majetku Vězeňské služby ČR tak způsobili posprejováním zdi blíže nezjištěnou škodu“,

v němž bylo napadenými rozhodnutími spatřováno účastenství ve formě pomoci podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku k přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 2 tr. zákoníku,

p o s t u p u j e

Úřadu městské části Praha 6, neboť uvedený skutek není trestným činem, avšak mohl by být posouzen jako přestupek.

O d ů v o d n ě n í :

I.

1. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 27. 4. 2016, sp. zn. 41 T 3/2016, byl obviněný Igor Shevtsov (dále jen „obviněný“, příp. „dovolatel“) uznán vinným přečinem poškození cizí věci podle § 228 odst. 2 tr. zákoníku spáchaným v účastenství ve formě pomoci podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku, jehož se podle skutkových zjištění jmenovaného soudu dopustil tím, že „dne 10. 5. 2015 v blíže nezjištěné době od 16:30 hod. nejméně do 17:30 hod. v Praze 6, Staré náměstí 3/12, po předchozí vzájemné slovní podpoře uvězněným anarchistickým vězňům na předem neoznamovaném veřejném shromáždění před vazební věznicí Ruzyně, umožnil samostatně stíhanému Lukáši B. nar. nerušeně napsat tlakovým sprejem černé barvy na jižní zeď Vazební věznice Praha 6 - Ruzyně písmem o velikosti přibližně 50 cm nápisy: „TOUHU PO SVOBODĚ REPRESÉ NEZASTAVÍ“ se znakem vykřičníku a symbolem „A“ napsaným v kruhu o celkovém rozměru 380x150 cm, a „SMRT STÁTU“ se znakem vykřičníku s křížkem o celkovém rozměru 160x110 cm, a to hlídáním přístupových cest k místu činu prostřednictvím kamery zn. AEE, jíž sledoval okolí a zároveň dokumentoval činnost Lukáše Borla, a současně jej při činu společně s dalšími blíže neztožněnými spolupachateli psychicky podporoval skandováním hesel: „Odpor žije“, „Boj pokračuje“, na majetku Vězeňské služby ČR tak způsobili posprejováním zdi blíže nezjištěnou škodu.

2. Za to byl obviněný odsouzen podle § 80 odst. 1, 2 tr. zákoníku ve spojení s § 53 odst. 2 tr. zákoníku k trestu vyhoštění na dobu dvou let. Podle § 70 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku mu byl dále uložen trest propadnutí věci, která byla užita ke spáchání činu, a to zajištěné kamery zn. AEE černé barvy bez výrobního čísla. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byla poškozená Vězeňská služba České republiky – Vazební věznice Ruzyně odkázána s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

3. Pro úplnost se uvádí, že obviněný byl daným rozsudkem podle § 226 písm. c) tr. ř. zproštěn obžaloby pro skutek, v němž byl státním zástupcem spatřován zločin obecného ohrožení podle § 272 odst. 1 tr. zákoníku, neboť nebylo prokázáno, že skutek spáchal obviněný, a poškozená nezletilá Kordula S., zastoupená Veronikou S. a Martinem S., byla podle § 229 odst. 3 tr. ř. odkázána s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

4. O odvolání, které proti citovanému rozsudku podal obviněný, rozhodl ve druhém stupni Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 20. 7. 2016, sp. zn. 9 To 44/2016. Podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek částečně zrušil ve výroku o uložení trestu. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že při nezměněném výroku o vině a výroku o náhradě škody obviněnému uložil podle § 76 odst. 1, 3 tr. zákoníku trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, jenž spočívá v zákazu účasti na manifestacích, demonstracích, pochodech a veřejných shromážděních anarchistického hnutí, na dobu tří roků a podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku též trest propadnutí věci, a to zajištěné kamery zn. AEE černé barvy bez výrobního čísla.

II.

5. Proti citovanému rozsudku Vrchního soudu v Praze (ve spojení s jemu předcházejícím rozsudkem Městského soudu v Praze) podal obviněný dovolání, v němž uplatnil dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř.

6. V odůvodnění svého mimořádného opravného prostředku uvedl, že napadený rozsudek je v rozporu se zásadou subsidiarity trestní represe, neboť jednání hlavního pachatele Lukáše B je zcela jasně pod úrovní, od níž je přípustné uplatňovat trestní represí, a to jak z důvodů nízkých nákladů na odstranění napsaných protestních nápisů (pod hranicí 5.000,- Kč), tak pro velmi nízkou újmu na estetické hodnotě. Právní názor, že soud se nemusí výši škody vůbec zabývat, odmítl jako chybný. Rozvedl, že absence kritéria škody v § 228 odst. 2 tr. zákoníku je dána pouze tím, že dané ustanovení má chránit též nehmotné estetické hodnoty, které mohou být penězi obtížně vyčíslitelné. Odkázal přitom na usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 3. 2003, sp. zn. Pl. ÚS 4/03. Na jeho základě vyjádřil názor, že samotné popsání cizí věci nemůže být trestným činem, pokud k němu nepřistoupí buď určitá majetková škoda, nebo určitá újma na estetické hodnotě věci. Pokud jde o výši škody, je z kontextu trestního zákoníku logické, že se vyžaduje škoda alespoň 5.000,- Kč. Přitom náklady na nové omítnutí sprejem popsané zdi musely být nižší než tato částka. Pokud jde o škodu estetickou, pak tou se prvoinstanční soud nezabýval vůbec. Soud odvolací odkázal na velikost písma, což je podle dovolatele irelevantní. Za chybný označil také právní názor, že vznik estetické škody je nezávislý na tom, zda již byla zeď předtím esteticky poškozena. Dodal, že pro majetkovou škodu je irelevantní obsah textu a totéž musí platit i pro újmu estetickou. Napadený rozsudek je podle něho v rozporu s uvedenou zásadou rovněž z důvodu motivu, jímž nebylo vandalství, nýbrž protest proti postupu orgánů činných v trestním řízení v jiné trestní věci. Názor, že protestně politický motiv snižuje, nýbrž naopak zvyšuje nebezpečnost majetkového trestného činu, odmítl jako nesprávný. Stejně tak za nesprávný považoval názor, že pro rozhodování podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku je irelevantní i věcná oprávněnost protestu. Prezentoval, že pro právní názor, podle něhož politický protestní motiv zvyšuje společenskou nebezpečnost, není v zákoně opora. Pokud má být přečin podle § 228 odst. 2 tr. zákoníku majetkovým trestným činem a nikoli deliktem názorovým, pak je z logiky věci irelevantní, zda byl motiv tohoto činu politický či nikoli. Domnívá se nicméně, že politický motiv společenskou nebezpečnost snižuje. Důvodem předmětné právní úpravy je čelit vandalství. Zde o klasické vandalství nešlo, a proto je zde nižší nebezpečnost, je-li hlavním motivem vyjádření názoru a vznik majetkové újmy pouze vedlejším produktem. Soudy tak měly zohlednit otázku, zda protest proti postupu orgánů činných v trestním řízení v kauze „Fénix“ nebyl do určité míry důvodný.

7. Dále obviněný namítl, že napadený rozsudek je v rozporu též s ustanovením § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku, neboť ony dvě formy pomoci, kterých se měl dopustit, nemohly mít žádný reálný vliv na schopnost hlavního pachatele napsat příslušné nápisy, a pokud ano, tak pouze vliv zanedbatelný natolik, že nelze uplatňovat trestní represí. Názor, že jakékoli jednání, které může obecně pomoci osobě, která páchá trestný čin, je pomocí k trestnému činu, považoval za chybný. Za nesprávný označil též názor, že snad dokonce jakékoli vyjádření souhlasu s jednáním naplňujícím skutkovou podstatu trestného činu, je psychickou pomocí k trestnému činu. Účastenství jako forma trestné činnosti je zpravidla sama o sobě méně závažná než vlastní spáchání trestného činu. Právní názor, že

lze mechanicky přenášet trestní odpovědnost hlavního účastníka na pomocníka je podle něho také vadný. Vylíčil, že skutkový závěr o tom, že při popisování zdi měl prostřednictvím kamery hlídat, jestli někdo nejde, je vnitřně rozporný. Ten, kdo dokumentuje dění kamerou, je ze skupiny osob něco páchajících osobou pro hlídání nejméně vhodnou vzhledem k tomu, že oko má na kameře a vidí ze všech nejhůře. Ohledně skandování hesel je třeba se ptát, z čeho soudy dovodily, že když demonstranti skandují během sprejování, tak tím chtějí podpořit právě sprejování. Je otázkou, zda skandování nemělo spíše podpořit uvězněné kolegy demonstrantů. Na předmětnou demonstraci je možno hledět jako na demonstraci na podporu nespravedlivě uvězněných kolegů a jednou z jejích částí bylo, že jeden z demonstrantů popsal zeď. Kdyby obviněný přijal názor, že „hlídal“ přístupové cesty, je třeba se tázat, jaký praktický dopad to mohlo mít na schopnost hlavního pachatele napsat příslušné nápisy. Totéž platí pro závěr, že skandoval hesla „odpor žije“ a „boj pokračuje“. Názor odvolacího soudu směřuje podporu jednání hlavního pachatele a podporu osoby pachatele. Jednání pomocníka musí dosáhnout určité intenzity v tom smyslu, že jednání pomocníka musí být pro jednání hlavního pachatele nějak významné. Psychickou pomoc je třeba odlišit od schvalování trestného činu. Napadený rozsudek ztotožňuje schvalování trestného činu s pomocí k trestnému činu. Odhlíží od toho, zda jednání pomocníka prakticky alespoň trochu usnadnilo jednání hlavního pachatele. Obě popisované formy pomoci, tj. hlídání přístupových cest (ovšem jen po zlomek času, neboť většinu času obviněný natáčel jednání hlavního pachatele) a skandování hesel nebylo schopno usnadnit jednání hlavního pachatele. Obviněný pak dodal, že samotné účastenství jako forma trestné činnosti je méně závažné, než vlastní spáchání trestného činu, a může vylučovat uplatnění trestní represe. Napadený rozsudek podle něho vztáhl automaticky odpovědnost hlavního pachatele i na pomocníka.

8. Jako další výhradu uvedl, že na rozhodování podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku má mít vliv i neoprávněná vazba. Na uplatnění zásady subsidiarity trestní represe tak má mít vliv skutečnost, že byl na 3 měsíce vzat do vazby, která byla zcela zjevně neoprávněná. Zohledněna měla být jako další kritérium i skutečnost, že proti němu bylo celý rok vedeno nespravedlivé trestní stíhání pro zločin obecného ohrožení, popř. terorismu. Dodal, že policie během této doby připojila k danému obvinění ještě obvinění z napomáhání sprejerství, ač nebyly splněny důvody podle § 20 tr. ř., totiž rychlost a hospodárnost řízení. Domnívá se, že se stal obětí nespravedlnosti. Tuto nespravedlnost byly soudy povinny zohlednit při rozhodování o tom, zda jeho jednání trestat na úrovni trestního práva či nikoli.

9. Námitky obviněný uplatnil i vůči uloženému trestu. Ten označil za nepřijatelný, neboť výkon shromažďovacího práva není společenskou akcí, kterou má na mysli § 76 tr. zákoníku. Zdůraznil, že pojem „jiné společenské akce“ podle tohoto zákonného ustanovení nemůže zahrnovat shromáždění realizující ústavně zaručené politické právo na svobodu shromažďování. „Jiné společenské akce“ jsou akce, které jsou svou povahou obdobné akcím sportovním a kulturním. Jejich základním rysem je jejich volnočasovost, popř. zábavnost. Realizace politických práv ovšem pod volnočasové aktivity nespadá. Odkázal přitom na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. ledna 2007, sp. zn. 4 Tz 167/2006, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 7. 2008, sp. zn. 7 Tdo 829/2008, podle nichž nelze uložit trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce člena zastupitelstva územního samosprávného celku. Tento judikaturní závěr stojí podle jeho mínění na téže argumentaci, kterou uplatňuje on, totiž že výkon politických práv není

profesní či výtěžnou činností, ani volnočasovou aktivitou, a tudíž do něho nelze zasáhnout uložením trestu zákazu činnosti ani uložením trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce. Dále uvedl, že výraz „manifestace, demonstrace, pochody a veřejná shromáždění anarchistického hnutí“ je neurčitý, a trest tudíž nevykonatelný. Nejasnými jsou totiž jak výraz „veřejná shromáždění“, tak termín „anarchistické hnutí“ a konečně i pojem manifestace - shromáždění anarchistického hnutí.

10. Vzhledem k výše uvedenému obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek zrušil a rozhodl o jeho zproštění obžaloby. Vyjádřil přitom souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání i pro případ jiného rozhodnutí Nejvyššího soudu [§ 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.].

11. K podanému dovolání se vyjádřila státní zástupkyně činná u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupkyně“), která uvedla, že obviněný oba dovolací důvody naplnil právně relevantními námitkami, neboť v rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. zpochybnil správnost právní kvalifikace svého jednání a v rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. zpochybnil přípustnost uloženého trestu. Vyložila, že objektem trestného činu podle § 228 odst. 2 tr. zákoníku je zásadně ochrana práva vlastnického, přičemž je chráněna nejen neporušenost věci, nýbrž i její použitelnost. Způsobení škody v určité nominální výši není vůbec znakem této základní skutkové podstaty a ani samotná hodnota poškozené věci nemá žádný právní význam pro tuto kvalifikaci. Musí však být taková, aby mohlo dojít k jejímu poškození, tedy ke znehodnocení dosahujícímu potřebné závažnosti. Objektem, nikoli však hlavním, jsou i nemateriální hodnoty, resp. ochrana hodnot estetických nebo ochrana kulturních statků v převážně urbánních částech životního prostředí. Dovodila pak, že čin hlavního pachatele Lukáše B. naplnil veškeré formální znaky tohoto přečinu. Jde o čin menší škodlivosti, avšak není možné dospět k závěru, že nejde o trestný čin. Důležitá je totiž povaha samotného nápisu i to, jaký objekt si pachatel zvolil a co chtěl nápisem vyjádřit. Jeho nápisy vyjadřují nesouhlas s fungováním státu, včetně výkonu spravedlnosti prostřednictvím zákonné represe. Nejednalo se o kultivovanou společenskou diskuzi, nýbrž o nápisy dehonestující výkon spravedlnosti zajišťované státem, snižující autoritu státu a dotýkající se i širší veřejnosti. Čin nespáchal Lukáš B. sám, ale šlo o jednání, na kterém se dohodlo několik podobně smýšlejících osob, kdy ti, kteří se na samotném popsání zdi věznice nepodíleli, v tomto pachatele jednoznačně podporovali. Právě proto, že se na celé akci projevila součinnost více osob, bylo třeba posoudit míru jejich spoluúčasti na spáchaném skutku. Obviněného Igora Shevtsova je třeba označit za pomocníka na tomto trestném činu hlavního pachatele Lukáše B., a to proto, že pomocí je třeba rozumět každou kauzální podporu při trestném činu. Pokud se obviněný Igor Shetsov vyskytoval na místě činu a celé jednání natáčel, ale i sledoval, zda se k místu činu nepřibližuje ostraha věznice, což je možné dovodit z jednotlivých záběrů kamery, kterou situaci natáčel, pak jednoznačně hlavnímu pachateli poskytl fyzickou pomoc. O pomoc psychickou šlo v posuzované věci rovněž, neboť již svou fyzickou přítomností ostatní utvrzovali Lukáše B. v předsevzetí, aby popsal zeď věznice předmětnými nápisy. Státní zástupkyně proto shledala, že soudy nepochybily, když obviněného uznaly vinným pomocí k přečinu poškození cizí věci podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku k § 228 odst. 2 tr. zákoníku.

12. Dále konstatovala, že pojem „společenská akce“ uvedený v § 76 tr. zákoníku pokrývá nejen akce sportovní a kulturní, ale i jiné akce, při nichž dochází k uspokojování

společenských potřeb a k sociální interakci. Mezi takové akce lze zařadit také manifestace, demonstrace, pochody a veřejná shromáždění určitého hnutí, a to v tom případě, pokud se pachatel dopustil úmyslného trestného činu v souvislosti s návštěvou takové akce, jako tomu bylo v posuzované trestní věci. Je třeba připustit, že předmětný trest je určitým zásahem do politického práva, jehož obsahem je pokojně vystupovat na veřejném prostranství a sdělovat tam své názory. Jelikož se však obviněný na veřejném prostranství nechoval pokojně, ale dopustil se trestné činnosti, je trest podle citovaného zákonného ustanovení odůvodněným zásahem do tohoto práva. Soud druhého stupně přitom uvedený trest formuloval tak, aby byl vykonatelný, neboť je jasné, jakých akcí se obviněný nemá zúčastňovat, přičemž není podstatné, zda jde o akce, které podléhají nebo nepodléhají oznamovací povinnosti.

13. Státní zástupkyně proto navrhla, aby Nejvyšší soud dovolání obviněného jako dovolání zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl. Současně navrhla, aby Nejvyšší soud rozhodl podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání. Souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání vyjádřila i pro případ jiného rozhodnutí Nejvyššího soudu [§ 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.].

III.

14. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) především zkoumal, zda je výše uvedené dovolání přípustné, zda bylo podáno včas a oprávněnou osobou, zda má všechny obsahové a formální náležitosti a zda poskytuje podklad pro věcné přezkoumání napadeného rozhodnutí či zda tu nejsou důvody pro odmítnutí dovolání. Přitom dospěl k následujícím závěrům.

15. Dovolání proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 7. 2016, sp. zn. 9 To 44/2016, je přípustné z hlediska ustanovení § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř. Obviněný je osobou oprávněnou k podání dovolání podle § 265d odst. 1 písm. b) tr. ř. Dovolání, které splňuje náležitosti obsahu dovolání podle § 265f odst. 1 tr. ř., podal ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 tr. ř. a na místě určeném tímž zákonným ustanovením.

16. Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., bylo dále zapotřebí posoudit otázku, zda konkrétní argumenty, o něž se dovolání opírá, naplňují (uplatněné) důvody uvedené v předmětném zákonném ustanovení.

17. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen v zásadě pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Dovolací soud musí – s výjimkou případu tzv. extrémního nesouladu - vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě

trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

18. Nejvyšší soud dále zdůrazňuje, že ve smyslu ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. je dovolání mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotně právních vad, ale nikoli k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně ani k přezkoumávání jimi provedeného dokazování. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, 7 tr. ř.). Tím je naplněno základní právo obviněného dosáhnout přezkoumání věci ve dvoustupňovém řízení ve smyslu čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě.

19. Ze skutečností blíže rozvedených v předcházejících odstavcích tedy vyplývá, že východiskem pro existenci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. zásadně jsou v pravomocně ukončeném řízení stabilizovaná skutková zjištění vyjádřená především v popisu skutku v příslušném výroku rozhodnutí ve věci samé, popř. i další soudem (soudy) zjištěné okolnosti relevantní z hlediska norem hmotného práva (trestního, ale i jiných právních odvětví).

20. Druhý uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je dán, pokud byl pachateli uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo pokud mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným. Podle tohoto ustanovení nemůže být dovolacím důvodem pouhá nepřiměřenost trestu, ať již je pocíťován jako mírný, nebo přísný, nejde-li o nepřípustný druh trestu nebo o překročení výměry příslušné trestní sazby (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 2. 2003, sp. zn. 5 Tdo 149/2003).

21. Dovolatel předložil argumenty, které bylo možno z hlediska formálního pod uvedené dovolací důvody podřadit. Protože navíc jejich obsah neumožňoval, aby o podaném dovolání bylo rozhodnuto způsobem upraveným v § 265i odst. 1 tr. ř., tj. cestou jeho odmítnutí, přezkoumal Nejvyšší soud podle § 265i odst. 3 tr. ř. napadená rozhodnutí a následně dospěl k závěru o důvodnosti daného mimořádného opravného prostředku.

IV.

22. Podstatou dovolání je zpochybnění právních závěrů soudů nižších stupňů zejména v tom směru, že jimi zjištěné jednání dovolatele je nezbytně posoudit jako čin soudně trestný, u něhož nenastaly zákonné podmínky pro jiné řešení, než formou vyvození jeho trestní odpovědnosti v podobě jimi užitých právních kvalifikací.

23. Právní závěr, že obviněný se dopustil účastenství v užším slova smyslu [konkrétně pomoci podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku] ve vztahu k přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 2 tr. zákoníku (jehož se, zřejmě na základě posouzení předběžné otázky, dopustil Lukáš B), učinily soudy ve vztahu ke zjištění, podle něhož - stručně vyjádřeno - obviněný při účasti na předem neoznameném veřejném shromáždění na podporu anarchistických vězňů umožnil Lukáši B nerušeně napsat nápisy uvedené ve skutkové větě na zeď Vazební věznice Ruzyně, a to hlídáním přístupových cest k místu

činu prostřednictvím kamery, kterou sledoval okolí a dokumentoval jeho činnost, a současně jej přitom s dalšími neztotožněnými osobami podporoval skandováním hesel.

24. Soud prvního stupně ve vztahu ke svému zjištění učinil právní závěr, že obviněný (tzv. právní věta) *usnadnil jinému poškození cizí věci tím, že ji popíše barvou*. Pomoc obviněného tak shledal v *usnadnění* trestné činnosti hlavním pachateli (z něž je třeba v kontextu jeho rozhodnutí považovat Lukáše B). Odvolací soud, jenž ve výroku o vině shledal odvoláním napadený rozsudek správným, v odůvodnění svého rozsudku (při nezměněném výroku o vině včetně jeho právní věty) zmínil, že podstata pomoci dovolatele spočívala v tom, že *hlavnímu pachateli poskytoval fyzickou i psychickou podporu a utvrzoval jej o správnosti akce směřující k podpoře myšlenek anarchického hnutí a jejich členů*.

25. Dovolatel vůči takovému zhodnocení staví své námitky, jimiž zpochybňuje jednak důvodnost právního závěru o naplnění zákonných znaků pomoci v jejich interpretaci soudy nižších stupňů, jednak pak míru společenské škodlivosti svého jednání, jež podle něj leží pod hranicí vyžadující nezbytnou reakci prostředky trestního práva hmotného. Jinak vyjádřeno, se zdůrazněním subsidiární role trestního práva a v trestním zákoníku (v § 12 odst. 2) upravené zásady subsidiarity trestní represe namítá neodůvodněnost právních závěrů soudů obsažených v napadených rozhodnutích.

26. V reakci na takto uplatněné námitky nelze dále postupovat jinak, než

a) v obecnosti vymezit, co je podstatou pomoci a jak jsou z hlediska obsahového vykládány (demonstrativním výčtem) uvedené formy pomoci, jež byly podle zjištění soudů jednáním obviněného naplněny,

b) jak je v obecnosti z hlediska závažnosti a společenské škodlivosti nahlíženo na pomoc, jako jednu z forem účastenství na trestném činu (v porovnání se zbývajícími formami), a následně, v konkrétnosti (s přihlédnutím k poznatkům o situaci panující na místě činu),

c) zhodnotit, zda znaky pomoci byly jednáním obviněného naplněny, v jaké intenzitě a v důsledku toho, jaký význam z hlediska kauzálního měly pro vlastní činnost hlavního pachatele.

27. Nejvyšší soud usuzuje, že toliko tímto zhodnocením lze dospět ke správnému zjištění, zda je odůvodněn závěr, že obviněný svým jednáním z hlediska formálního naplnil znaky soudem označeného trestného činu (podle § 111 tr. zákoníku jím je i pomoc) a zda jeho závažnost je skutečně tak vysoká, že užití ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku je v jeho případě vyloučeno.

28. K pomoci, jako formě účastenství v užším slova smyslu, resp. osobě pomocníka, lze v obecnosti uvést následující skutečnosti.

29. Podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku *účastníkem na dokonáném trestném činu nebo jeho pokusu je, kdo úmyslně umožnil nebo usnadnil jinému spáchání trestného činu, zejména opatřením prostředků, odstraněním překážek, vylákáním poškozeného na místo činu, hlídáním při činu, radou, utvrzováním v předsevzetí nebo slibem přispět po*

trestném činu (pomocník). Pomocník je tedy vymezen jakožto osoba, která úmyslně umožňuje nebo usnadňuje jinému (hlavnímu pachateli) spáchání trestného činu, čímž mu pomáhá nebo ho podporuje, a to ještě před spácháním činu nebo v době činu, jestliže došlo alespoň k pokusu trestného činu. Formy pomoci uvádí trestní zákoník pouze demonstrativně. Rozlišuje se pomoc fyzická a psychická (intelektuální). Fyzickou pomocí je např. opatření prostředků, (např. kasařského náčiní, páčidla k provedení vloupání, vražedné zbraně apod.), odstranění překážek (odemknutí uzamčeného prostoru atd.), vylákání poškozeného na místo činu, hlídání při činu, odvoz na místo činu, naproti tomu za psychickou pomoc se považuje rada (včetně tzv. „tipu“, spočívajícího ve vytipování objektu nebo osoby, na níž má být trestný čin spáchán), utvrzování v předsevzetí, slib přispět po trestném činu apod. Jak již bylo uvedeno, zákon definuje pojem pomoci jen příkladmo; charakter pomoci může mít též dohoda o vytváření podmínek k tomu, aby pachatel mohl svou trestnou činnost provádět co nejúčinněji (srov. rozhodnutí č. 45/1963 Sb. rozh. tr. – v odůvodnění). Pomoc může být spáchána i úmyslným opomenutím takového chování, k němuž byl ve smyslu § 112 tr. zákoníku pomocník podle okolností a svých osobních poměrů povinen. Pomoc se vyskytuje ve velmi rozdílných formách s různou povahou a závažností (§ 39 odst. 1, 2 tr. zákoníku). Typicky je však povaha a závažnost pomoci nižší než u ostatních obecných forem trestné činnosti, zejména organizátorství a návodu. Proto je třeba u méně závažné pomoci zvažovat i použití zásady subsidiarity trestní represe a z ní vyplývajícího principu ultima ratio ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, třebaže trestný čin pachatele, k němuž pomoc směřovala, bude trestně postižen (srov. Šámal, P. a kol. Trestní zákoník, 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, str. 350-352).

30. Objektivní stránka pomoci spočívá v takovém vytváření podmínek spáchání určitého hlavního trestného činu, které činí toto spáchání snadnějším, než kdyby takovéto pomoci nebylo. Hlavní trestný čin za těchto podmínek spáchaný se musí dostat do stadia alespoň pokusu. Kauzální význam pomoci, jenž je také součástí její objektivní stránky, spočívá v tom, že hlavní delikt byl spáchán, resp. k pokusu o něj došlo právě v důsledku poskytnuté pomoci snáz, než bez ní (srov. Kratochvíl V. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 359-360).

31. *Kauzální význam jednání pomocníka je třeba řešit v souladu s teorií podmínky (conditio sine qua non; nazývanou rovněž teorií ekvivalence podmínek). I Ústavní soud [srov. náleze ze dne 1. 11. 2007, sp. zn. I. ÚS 312/05 (N177/47 SbNU 353) ve svých rozhodnutích zdůrazňuje (např. usnesení ze dne 29. 11. 2016, sp. zn. III. ÚS 3607/16), že pro závěr o kauzálním vztahu mezi dvěma skutečnostmi je nutné, aby skutečnost, která má být příčinou, byla nutnou podmínkou (condicio sine qua non) toho, že se následek uskutečnil právě tak, jak se uskutečnil, tj. daným způsobem, v daném čase a v daném místě. Pro výsledek je příčinou taková událost, kterou si nelze odmyslet, aniž by nutně odpadl i sám výsledek. I z tohoto pohledu je třeba posuzovat kauzální význam jednání dovolatele pro jednání hlavního pachatele.*

32. V kontextu rozvedených teoretických východisek bylo třeba hodnotit zjištěný skutek. Ryze formálně by lze přisvědčit závěru soudů nižších stupňů o pomocném jednání obviněného ve vztahu k činu Lukáše B (popsání zdi věznice), který naplnil znaky přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 2 tr. zákoníku. Nutno ovšem současně zdůraznit, že pouze tímto konstatováním nemohly být podloženy závěry o vině obviněného, jelikož bylo, jak již shora uvedeno, nutno zkoumat, v jaké intenzitě byly

jednáním naplněny formy pomoci a zejména jaký význam měly z hlediska kauzálního pro vlastní činnost hlavního pachatele. Z tohoto hlediska bylo nezbytné zdůraznit a hodnotit následující skutkové okolnosti.

33. Ve vztahu k závěru soudů nižších stupňů, podle něhož obviněný usadil Lukáši B. popsaní vězeňské zdi hlídáním prostřednictvím kamery, nutno upozornit na to, že obviněný natáčel především celou popsanou akci a v jejím rámci též jednání Lukáše B. spočívající ve sprejování nápisů na zeď věznice. To lze označit za hlavní předmět jeho činnosti jakožto kameramana (o tom ostatně svědčí mj. konstatování odvolacího soudu, že záznam dané akce byl následně umístěn na veřejně přístupných webových stránkách anarchistického hnutí Alerta). Pokud jde o skutkový závěr, že prostřednictvím kamery hlídal přístupové cesty, jednalo se (jak se Nejvyšší soud přesvědčil zhlédnutím pořízeného videozáznamu) o relativně velmi krátký časový úsek. Přitom je navíc zřejmé, že hlídání pomocí kamery, pokud vůbec lze o takovém způsobu realizace této činnosti uvažovat, je podstatně složitější a podstatně méně účinné již pro výrazné omezení zorného pole snímající osoby, než v případě sledování okolního prostoru prostým okem. Nehledě na to, Lukáš B. započal sám s uvedenou činností ještě předtím, než obviněný začal danou situaci snímat videokamerou.

34. Jestliže se většina činnosti obviněného soustředila na natáčení hlavního pachatele a pouze okrajová část na natáčení okolí, pak se zřetelem k dalším uvedeným okolnostem je třeba míru závažnosti této formy jeho pomoci vyhodnotit jako minimální a z hlediska intenzity kauzálního působení na jednání Lukáše B. jako zcela bezvýznamnou.

35. Druhou formou pomoci měla být pomoc psychická, která měla spočívat ve skandování hesel, čímž měl obviněný utvrzovat Lukáše B. ve sprejování nápisů. K tomu je třeba zdůraznit, že shromáždění osob, v rámci něhož došlo k souzenému jednání, se konalo na podporu anarchistických vězňů, kteří se v dané době nacházeli ve jmenované věznici. Cílem skandování hesel („odpor žije“, „boj pokračuje“) bylo primárně vyjádření podpory právě uvedeným osobám, prvotně tedy daný projev směřoval k vězňům. Dále třeba uvést, že Lukáš B. měl věci potřebné k popsání zdi věznice s sebou, zjevně byl rozhodnut daný záměr uskutečnit a ostatně sám o své vůli tuto činnost zahájil (a zrealizoval v popsaném rozsahu). Nedošlo zde tedy uvedenými verbálními projevy ke zvrácení nějaké jeho nerozhodnosti, zda čin spáchat či nikoli. Vzhledem k uvedeným skutečnostem je možné uzavřít, že pokud jednání obviněného mělo vůbec na konání Lukáše B. vliv, pak toliko okrajový.

36. K závěru, vyjádřenému v právní větě rozsudku soudu prvního stupně, podle něhož obviněný *usadil jinému poškození cizí věci tím, že ji popíše barvou*, lze ještě dodat, že Lukáši B. objektivně (jak je zřejmé z pořízeného videozáznamu) nic nebránilo v tom, aby svůj záměr popsat vězeňskou zeď uskutečnil. Nebyla zde žádná osoba, jejíž pozornost by bylo třeba odvádět, ani materiální překážka v přístupu k této zdi, kterou by bylo nezbytné překonat.

37. Na základě uvedeného Nejvyšší soud shledal, že jednání obviněného bylo z hlediska jeho intenzity a kauzálního významu pro spáchání činu Lukáše B. prakticky zanedbatelné.

38. Zásadně sice platí, že každý protiprávní čin, který vykazuje všechny znaky uvedené v trestním zákoníku, je trestným činem a je třeba vyvodit trestní odpovědnost za jeho spáchání, tento závěr je však v případě méně závažných trestných činů korigován použitím zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, podle níž trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Úvaha o tom, zda jde o čin, který s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe není trestným činem z důvodu nedostatečné společenské škodlivosti případu, se uplatní za předpokladu, že posuzovaný skutek z hlediska spodní hranice trestnosti neodpovídá běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty. Kritérium společenské škodlivosti případu je doplněno principem „ultima ratio“, z kterého vyplývá, že trestní právo má místo pouze tam, kde jiné prostředky z hlediska ochrany práv fyzických a právnických osob jsou nedostatečné, neúčinné nebo nevhodné (viz stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012, publikované pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr.).

39. Jak vyplývá z výše uvedeného, již v obecné rovině (typicky) je pomoc nejméně závažná forma trestné činnosti, a proto je třeba u méně závažné pomoci zvažovat i použití zásady subsidiarity trestní represe a z ní vyplývajícího principu ultima ratio ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, třebaže trestný čin pachatele, k němuž pomoc směřovala, bude trestně postižen. V posuzované věci šlo vzhledem k výše uvedeným skutečnostem a závěrům o jednání (pomoc) nedosahující z hlediska škodlivosti nutnosti trestně právního řešení s tím, že postačí uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.

40. Nejvyšší soud se v daných souvislostech zabýval i otázkou, zda nedošlo k zániku odpovědnosti za přestupek. Podle § 20 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, totiž přestupek nelze projednat, uplynul-li od jeho spáchání jeden rok. Podle § 20 odst. 4 téhož zákona se ovšem do běhu lhůty podle odstavce 1 daného ustanovení nezapočítává doba, po kterou se pro tentýž skutek vedlo trestní řízení podle zvláštního právního předpisu. K tomu je pak zapotřebí upozornit na skutečnost, že v dané věci byly dne 13. 5. 2015 zahájeny úkony trestního řízení (tedy se zřetelem k § 12 odst. 10 tr. ř. bylo zahájeno trestní řízení), přičemž i dovolací řízení je součástí trestního řízení (srov. rozhodnutí č. 6/2016 Sb. rozh. tr.) K zániku odpovědnosti za přestupek tudíž dosud nedošlo, a nebyla zde tedy překážka bránící postoupení věci příslušnému orgánu – Úřadu městské části Praha 6.

41. Lze dodat, že již z důvodů vyložených shora byl dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. v posuzované věci naplněn nejen formálně, ale i materiálně (byly dány důvody pro zrušení napadených rozhodnutí a postoupení věci správnímu orgánu), takže pak nebylo zapotřebí řešit další námítky vztažené k tomuto dovolacímu důvodu, a tím spíše ani výhrady vztahující se k výroku o trestu a dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

42. Vzhledem k výše rozvedeným skutečnostem Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 7. 2016, sp. zn. 9 To 44/2016, jemu předcházející rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. 4. 2016, sp. zn. 41 T 3/2016, v jeho odsuzující části a také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí

obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 222 odst. 2 tr. ř. dotčenou věc obviněného Igora Shevtsova pro skutek uvedený ve výroku tohoto rozhodnutí, v němž bylo citovanými rozhodnutími spatřováno účastenství ve formě pomoci podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku k přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 2 tr. zákoníku, postoupil Úřadu městské části Praha 6, neboť uvedený skutek není trestným činem, avšak mohl by být posouzen jako přestupek.

43. Uvedené rozhodnutí Nejvyšší soud učinil, se zřetelem k souhlasu obviněného i státní zástupkyně formou projednání věci podle § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. v neveřejném zasedání.

P o u č e n í : Proti rozhodnutí o dovolání není s výjimkou obnovy řízení opravný prostředek přípustný (§ 265n tr. ř.).

V Brně dne 30. 3. 2017

JUDr. Vladimír Veselý v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Eva Veškrnová